

OSTRAVAN.CZ

1. Festival NODO jako potřebná, přínosná a emoce vyvolávající přehlídka uměleckých reflexí složité doby

01.07.2024 ostravan.cz - Lenka Nota

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** Baziky (2); Davida (2); Jiřího (2); Ostrava (2); Ostravské (2); Divadla; Jiří; Myrona; Nekvasil; Nekvasila; operního; Ostravě; Ostravskou

Pomíjivý puls lana Davise

V sobotu v podvečer byla ve světové premiéře na zakázku festivalu v prostorách **Divadla Jiřího Myrona** provedena jednoaktová ambientní opera Ephemeral Pulse (Pomíjivý puls) z roku 2024 amerického skladatele lana Davise (1989). Půlhodinové vokální dílo (autorovo první v tomto žánru) zhudebňuje báseň Forever is Composed of Nows (Věčnost se skládá z dnešních dní) od Emily Dickinson. Jak autor uvádí ve festivalové brožuře, jedná se o práci se zvukovým materiálem vzešlým z volné improvizace, zapsaným ale tradičním způsobem, přičemž tempo je určeno šedesáti úderů za minutu (což je normální klidová srdeční frekvence).

Výsledek tedy působil, jak si autor přál, velmi organicky, přirozeně a klidně, dalo by se říci, že až mysticky. Tento dojem umocnilo nástrojové obsazení díla – klavír, harfa, celesta, jemné perkuse, vibrafon v pravé straně jeviště a zbytek orchestru v orchestřišti.

Vokální part sboru je poměrně jednoduchý v porovnání s instrumentální složkou díla pracující s komplexnější rytmikou, elektronickými samplů, případně mikrotonalitou.

Z opery lana Davise. (Foto: Martin Popelář)

Dílo spíše než operu připomíná oratorium (přičemž Davis při komponování často myslel na velkého mistra této hudební formy G. F. Händela), čemuž svým způsobem odpovídala jednoduchá, ale efektní scéna **Davida Baziky**. Uprostřed točny bylo umístěno nízké schodiště, na kterém stál v černém oblečený sbor. Jeviště bylo zepředu i zezadu ohraničeno průsvitným projekčním plátnem na němž se v průběhu díla promítaly úryvky z básně. Minimalistická režie **Jiřího Nekvasila** vyznění díla ještě umocnila. Velmi jemná byla i práce se světlem, v závěru po doznění hudby se ještě naposled na přední stěnu promítnul celý text básně, sbor měl osvětlené pouze obličejy, které jeden po druhém zhasínaly. Tento krásný scénický efekt (jeden z mnoha) jakéhosi mizení do Věčnosti času i prostoru nechal Davisovo překrásné dílo naplno doznít nejen hudebně, ale i v srdcích posluchačů.

Vokálního partu se ujal smíšený sbor Canticum **Ostrava** ve výborném nastudování Jurije Galatenka, již tradičně spolehlivě a skvěle hrající **Ostravskou** bandu a ONO – **Ostrava** New Orchestra vedl Petr Kotík.

Až tu všichni budou Haštala Hapky

Ještě téhož večera se ve stejném prostoru uskutečnila světová premiéra dalšího mladého autora, a sice zbrusu nová opera Haštala Hapky (1997) Až tu všichni budou. Jednoaktovka pro jazzové kombo, ansámbl sólistů umístěných na jevišti a smyčcový kvartet v orchestřišti vznikla na libreto Magdaleny Jiříčka Stojowske, Haštala Hapky a Vilmy Bořkovec, která se ujala i režie. Haštal Hapka je mj. vystudovaným lingvistou a skladatelem, který přes své mládí má za sebou již řadu úspěchů a spolupráce s významnými hudebními tělesy. Autor tvoří převážně instrumentální hudbu, a proto se asi nelze divit, že se vlastně jednalo o jakousi hudební činohru či možná scénickou hudbu s jedinou pěveckou rolí – sousedky Váňové v podání Alžběty Vomáčkové.

Z opery Až tu všichni budou. (Foto: Martin Popelář)

Text popisuje prostřednictvím několika málo scén ze života fiktivní rodiny u společného oběda touhu po harmonii, stejně jako frustrace, sebezahleděnost a neschopnost komunikace, z nichž vzejde v závěru díla skutečný teroristický čin, při kterém ale naštěstí nikdo nezemřel.

Hudba Haštala Hapky mísí všemožné výrazové prostředky, pracuje s mikrotonalitou, jazzovými prvky, zpěvnými melodiemi, mnohdy je až eklektická, nicméně velmi zajímavá, originální a působivá. Ze všech účinkujících bych ráda vyzdvihla zejména postavu Dědy v podání Vladislava Georgieva. Právě tento roztomilý a tichý člověk hrající si s vláčky je pachatelem činu.

Hudebníky pražské produkce a smyčcové kvarteto **Ostravské** bandy suverénně vedl Patrik Kako.

Ann Cleare a Malé životy

Závěrečný večer letošního ročníku patřil irské skladatelce Ann Cleare (1983). Devadesátiminutová opera The Little Lives (Malé životy) pro pět sólistů a komorní ansámbl na geniální libreto Alison Louise Kennedy byla vrcholem festivalu a pro mě osobně jednoznačně nejlepším dílem, jak co do hudby, tak po stránce textové i interpretační, které jsem na letošních NODO viděla.

Děj se odehrává v městském parku malého skotského městečka, kde se náhodně sejdou čtyři lidé – mladý muž Paul, který právě odkudsi přijel, v podání Petera Brathwaitea, Sarah, starší žena od pohledu alternativní, přírodní typ ze sousedství parku (Truike van der Poel), Andrea (Peyee Chen) a Thomas (John Pumphrey) – manželský pár ve středním věku na cestách a starší muž (Christopher Robson) v cylindru, místní člověk, který v průběhu opery mění své role, jeho lidská podstata zůstává nicméně stejná.

Tato až démonická persona oznámí všem, že park se z důvodů bezpečnosti občanů na neurčitou dobu uzavírá, ale že není důvod k panice, neboť o ně bude postaráno. Tento fakt vyvolá samozřejmě řadu otázek, z nichž později vystávají na povrch nejistoty a skrytá traumata. Strach a paranoia probudí vnitřní běsy, drážďené ještě postavami hlídače parku v různých převlecích.

Tyto stavy v průběhu opery na pozadí přesných a vskutku pravdivých komentářů gradují, aby nás autorka v závěru opery knokautovala větou "the doors are not locked, just closed".

Z opery Ann Cleare. (Foto: Martin Popelář)

Zkusil někdo z vás, jestli je park skutečně zamčený? Nebyla jeho brána jen zavřená? Nikdo to nezkusil, každý bezmyšlenkovitě věřil hlídači parku. A o tom to je. Většina z nás ještě pořád věří většinovému společenskému názoru, reklamám, zprávám, politikům atd. a kdokoli s jiným názorem je okamžitě dehonestován – ve všech společenských vrstvách, ve všech oblastech. Živí nás chaos a konflikt,

bezřehost možností z nás dělá jejich otroky. Žijeme v totalitním světě lhářů a lži (viz árie Hlídače parku na až shakespearovsky laděný text).

Závěrečná prosba o dar víry, o možnost modlit se, nikoliv modlitby samé, byla druhým potřebným políčkem, který nám skladatelka poprávu udělila. Nicméně jako v každé správné tragédii i zde je skryta jiskřička naděje – This is the year to think, to think right, to love, to love right, to go and to go right. Neboli toto je ten rok, kdy máme myslet, myslet správně, milovat, milovat správně, jít a jít správně. Přičemž anglické slovo right neznamená jen správný, ale i přímý, rovný.

Jiří Nekvasil svou režii jemně a citlivě dokresloval děj, stejně jako funkční, klaustrofobicky působící scéna **Davida Baziky**. Kostýmy Marty Roszkopfové byly civilní, víceméně nenápadné, což tomuto tématu svědčilo, až na hlídače parku, na nějž v tomto ohledu byla upřena pozornost (livrej, pracovní kombinéza a scéna s motorovou pilou či kazajka chovanců psychiatrické léčebny v závěru opery). Z opery Ann Cleare. (Foto: Martin Popelář)

Interpretace tohoto vynikajícího a silného díla pod hudebním vedením Bruna Ferrandise byla skvělá, zralá, vyrovnaná, soustředěná a přesná. Nechtělo se věřit, že v orchestřišti sedí jen osm hráčů **Ostravské** bandy a dvou dalších obstarávajících živou elektroniku. Hudba Ann Cleare je pozoruhodná, nová, zajímavá, inteligentní, působivá, vynalézavá, divadelní a silná. Nabádá posluchače, aby "slyšeli svět jiným způsobem". Jedním z důležitých inspiračních zdrojů jsou zvuky přírody a života kolem nás, které v terénu nahrává a později analyzuje jejich zvukovou podstatu a vnitřní stavbu. Právě syntéza vlastního hudebního jazyka a uvažování, sluchové vnímání a analýza okolního prostředí současně s využitím nových technologií stojí za originalitou hudby Ann Cleare.

Závěrem

Že ve společnosti dochází k zásadní proměně jejího paradigmatu, si uvědomuje už hodně z nás. Že tuto skutečnost reflektuje i současné umění, ať na vědomé, či nevědomé úrovni, je pochopitelné. Že tato napjatá a velmi náročná doba především z hlediska udržení vlastní vnitřní síly, vlastního, pravého, pravdivého, skutečného já a zdravého rozumu, lidství, pravdy, etických hodnot, respektu jednoho k druhému, jeho názoru a osobnosti, je čím dál náročnější. Pandořina skříňka se otevřela a patrně každý z nás bojuje s vnitřními démony, běsy, traumaty a snaží se z "boje" vyjít s čistým štítem v souladu s vlastními silami a možnostmi. Všechno toto reflektoval letošní ročník festivalu NODO nanejvýš současnými díly většinou autorů středního věku, jež se této tematiky chopili každý po svém.

Právě tato dramaturgická pestrost skrze nejnovější díla je silnou devizou této pozoruhodné přehlídky současného **operního** umění, která v **Ostravě** existuje již od roku 2012 a doufejme, že ještě dlouho existovat bude. Všem organizátorům a osvětleným mecenášům patří tedy velký dík, že my publikum máme možnost sledovat to nejsoučasnější umění v dobrém i zlém.

Tak jako byla pestrá dramaturgie, tak by dle mého názoru měly být pestré i reakce na jednotlivá uvedená díla. Není-li možné napsat v recenzi vlastní názor, podložený mnohaletým studiem, praxí a zkušenostmi v oboru, aniž by to vzbudilo pobouřenou reakci, pak by si pořadatelé spíše než recenzenty měli zvat marketingové specialisty, kteří by pro festival namísto recenzí psali oslavné a pozitivní promo materiály. Toto je odpověď autorky na reakci uměleckého ředitele festivalu Petra Kotíka v souvislosti s recenzí opery Impact. (celý článek ZDE)

URL | <https://www.ostravan.cz/85591/festival-nodo-jako-potrebna-prinosna-a-emoce-vyvolavajici-prehlicka-umeleckych-reflexi-slozite-doby/>

« zpět na začátek

[Úvod Divadlo](#) Festival NODO jako potřebná, přínosná a emoce vyvolávající přehlídka uměleckých reflexí složité doby

Festival NODO jako potřebná, přínosná a emoce vyvolávající přehlídka uměleckých reflexí složité doby

1.7.2024 19:27 [Lenka Nota](#) [Divadlo](#) [Recenze](#)

Festival NODO - New opera Days (Dny nové opery) v Ostravě je za námi. Po reflexích nových inscenací nastudovaných pro tento festival, které byly uvedeny ve čtvrtek a v pátek, se publicistka Lenka Nota ohlíží za víkendovým programem, který festival uzavřel, a v závěru hodnotí přínos celého festivalu.

[Zvětšit](#)

[obrázek](#)

Z inscenace opery Haštala Hapky Až tu všichni budou.

Foto: Martin Popelář

Pomíjivý puls Iana Davise

V sobotu v podvečer byla ve světové premiéře na zakázku festivalu v prostorách Divadla Jiřího Myrona provedena jednoaktová ambientní opera Ephemeral Pulse (Pomíjivý puls) z roku 2024 amerického skladatele Iana Davise (1989). Půlhodinové vokální dílo (autorovo první v tomto žánru) zhudebňuje báseň Forever is Composed of Nows (Věčnost se skládá z dnešních dní) od Emily Dickinson. Jak autor uvádí ve festivalové brožuře, jedná se o práci se zvukovým materiálem vzešlým z volné improvizace, zapsaným ale tradičním způsobem,

přičemž tempo je určeno šedesáti údery za minutu (což je normální klidová srdeční frekvence).

Výsledek tedy působil, jak si autor přál, velmi organicky, přirozeně a klidně, dalo by se říci, že až mysticky. Tento dojem umocnilo nástrojové obsazení díla – klavír, harfa, celesta, jemné perkuse, vibrafon v pravé straně jeviště a zbytek orchestru v orchestřišti. Vokální part sboru je poměrně jednoduchý v porovnání s instrumentální složkou díla pracující s komplexnější rytмикou, elektronickými samplly, případně mikrotonalitou.

Z opery Iana Davise. (Foto: Martin Popelář)

Dílo spíše než operu připomíná oratorium (přičemž Davis při komponování často myslel na velkého mistra této hudební formy G. F. Händela), čemuž svým způsobem odpovídala jednoduchá, ale efektní scéna Davida Baziky. Uprostřed točny bylo umístěno nízké schodiště, na kterém stál v černém oblečený sbor. Jeviště bylo zepředu i zezadu ohraničeno průsvitným projekčním plátnem na němž se v průběhu díla promítaly úryvky z básně. Minimalistická režie Jiřího Nekvasila vyznění díla ještě umocnila. Velmi jemná byla i práce se světlem, v závěru po doznění hudby se ještě naposled na přední stěnu promítnul celý text básně, sbor měl osvětlené pouze obličej, které jeden po druhém zhasínaly. Tento krásný scénický efekt (jeden z mnoha) jakéhosi mizení do Věčnosti času i prostoru nechal Davisovo překrásné dílo naplno doznít nejen hudebně, ale i v srdcích posluchačů.

Vokálního partu se ujal smíšený sbor Canticum Ostrava ve výborném nastudování Jurije Galatenka, již tradičně spolehlivě a skvěle hrající Ostravskou bandu a ONO – Ostrava New Orchestra vedl Petr Kotík.

Až tu všichni budou Haštala Hapky

Ještě téhož večera se ve stejném prostoru uskutečnila světová premiéra dalšího mladého autora, a sice zbrusu nová opera Haštala Hapky (1997) *Až tu všichni budou*. Jednoaktovka pro jazzové kombo, ansámbl sólistů umístěných na jevišti a smyčcový kvartet v orchestřišti vznikla na libreto Magdaleny Jiříčka Stojowske, Haštala Hapky a Vilmy Bořkovec, která se ujala i režie. *Haštal Hapka* je mj. vystudovaným lingvistou a skladatelem, který přes své mládí má za sebou již řadu úspěchů a spolupráce s významnými hudebními tělesy. Autor tvoří převážně instrumentální hudbu, a proto se asi nelze divit, že se vlastně jednalo o jakousi hudební činohru či možná scénickou hudbu s jedinou pěveckou rolí – sousedky Váňové v podání Alžběty Vomáčkové.

Z opery *Až tu všichni budou*. (Foto: Martin Popelář)

Text popisuje prostřednictvím několika málo scén ze života fiktivní rodiny u společného oběda touhu po harmonii, stejně jako frustrace, sebezahleděnost a neschopnost komunikace, z nichž vzejde v závěru díla skutečný teroristický čin, při kterém ale naštěstí nikdo nezemřel.

Hudba Haštala Hapky mísí všemožné výrazové prostředky, pracuje s mikrotonalitou, jazzovými prvky, zpěvnými melodiemi, mnohdy je až eklektická, nicméně velmi zajímavá, originální a působivá. Ze všech účinkujících bych ráda vyzdvihla zejména postavu Dědy v podání Vladislava Georgieva. Právě tento roztomilý a tichý člověk hrající si s vláčky je pachatelem činu.

Hudebníky pražské produkce a smyčcové kvarteto Ostravské bandy suverénně vedl Patrik Kako.

Ann Cleare a Malé životy

Závěrečný večer letošního ročníku patřil irské skladatelce Ann Cleare (1983).

Devadesátiminutová opera *The Little Lives* (Malé životy) pro pět sólistů a komorní ansámbl na geniální libreto Alison Louise Kennedy byla vrcholem festivalu a pro mě osobně jednoznačně nejlepším dílem, jak co do hudby, tak po stránce textové i interpretační, které jsem na letošních NODO viděla.

Děj se odehrává v městském parku malého skotského městečka, kde se náhodně sejdou čtyři lidé – mladý muž Paul, který právě odkudsi přijel, v podání Petera Brathwaitea, Sarah, starší žena od pohledu alternativní, přírodní typ ze sousedství parku (Truike van der Poel), Andrea (Peyee Chen) a Thomas (John Pumphrey) – manželský pár ve středním věku na cestách a starší muž (Christopher Robson) v cylindru, místní člověk, který v průběhu opery mění své role, jeho lidská podstata zůstává nicméně stejná.

Tato až démonická persona oznámí všem, že park se z důvodů bezpečnosti občanů na neurčitou dobu uzavírá, ale že není důvod k panice, neboť o ně bude postaráno. Tento fakt vyvolá samozřejmě řadu otázek, z nichž později vyvstávají na povrch nejistoty a skrytá traumata. Strach a paranoia probudí vnitřní běsy, drážděné ještě postavami hlídače parku v různých převlecích.

Tyto stavy v průběhu opery na pozadí přesných a vskutku pravdivých komentářů gradují, aby nás autorka v závěru opery knokautovala větou „the doors are not locked, just closed“.

Z opery Ann Cleare. (Foto: Martin Popelář)

Zkusil někdo z vás, jestli je park skutečně zamčený? Nebyla jeho brána jen zavřená? Nikdo to nezkusil, každý bezmyšlenkovitě věřil hlídači parku. A o tom to je. Většina z nás ještě pořád věří většinovému společenskému názoru, reklamám, zprávám, politikům atd. a kdokoli s jiným názorem je okamžitě dehonestován – ve všech společenských vrstvách, ve všech

oblastech. Živí nás chaos a konflikt, bezbřehost možností z nás dělá jejich otroky. Žijeme v totalitním světě lhářů a lži (viz árie Hlídače parku na až shakespearovsky laděný text).

Závěrečná prosba o dar víry, o možnost modlit se, nikoliv modlitby samé, byla druhým potřebným políčkem, který nám skladatelka poprávu udělila. Nicméně jako v každé správné tragédii i zde je skryta jiskřička naděje – This is the year to think, to think right, to love, to love right, to go and to go right. Neboli toto je ten rok, kdy máme myslet, myslet správně, milovat, milovat správně, jít a jít správně. Přičemž anglické slovo right neznamena jen správný, ale i přímý, rovný.

Jiří Nekvasil svou režii jemně a citlivě dokresloval děj, stejně jako funkční, klaustrofobicky působící scéna Davida Baziky. Kostýmy Marty Roszkopfové byly civilní, víceméně nenápadné, což tomuto tématu svědčilo, až na hlídače parku, na nějž v tomto ohledu byla upřena pozornost (livrej, pracovní kombinéza a scéna s motorovou pilou či kazajka chovanců psychiatrické léčebny v závěru opery).

Z opery Ann Cleare. (Foto: Martin Popelář)

Interpretace tohoto vynikajícího a silného díla pod hudebním vedením Bruna Ferrandise byla skvělá, zralá, vyrovnaná, soustředěná a přesná. Nechtělo se věřit, že v orchestřišti sedí jen osm hráčů Ostravské bandy a dvou dalších obstarávajících živou elektroniku. Hudba Ann Cleare je pozoruhodná, nová, zajímavá, inteligentní, působivá, vynalézavá, divadelní a silná. Nabádá posluchače, aby „slyšeli svět jiným způsobem“. Jedním z důležitých inspiračních zdrojů jsou zvuky přírody a života kolem nás, které v terénu nahrává a později analyzuje jejich zvukovou podstatu a vnitřní stavbu. Právě syntéza vlastního hudebního jazyka a uvažování, sluchové vnímání a analýza okolního prostředí současně s využitím nových technologií stojí za originalitou hudby Ann Cleare.

Závěrem

Že ve společnosti dochází k zásadní proměně jejího paradigmatu, si uvědomuje už hodně z nás. Že tuto skutečnost reflektuje i současné umění, ať na vědomé, či nevědomé úrovni, je pochopitelné. Že tato napjatá a velmi náročná doba především z hlediska udržení vlastní vnitřní síly, vlastního, pravého, pravdivého, skutečného já a zdravého rozumu, lidství, pravdy, etických hodnot, respektu jednoho k druhému, jeho názoru a osobnosti, je čím dál náročnější. Pandořina skříňka se otevřela a patrně každý z nás bojuje s vnitřními démony, běsy, traumaty a snaží se z „boje“ vyjít s čistým štítem v souladu s vlastními silami a možnostmi. Všechno toto reflektoval letošní ročník festivalu NODO nanejvýš současnými díly většinou autorů středního věku, jež se této tematiky chopili každý po svém.

Právě tato dramaturgická pestrost skrze nejnovější díla je silnou devizou této pozoruhodné přehlídky současného operního umění, která v Ostravě existuje již od roku 2012 a doufejme, že ještě dlouho existovat bude. Všem organizátorům a osvědčeným mecenášům patří tedy velký dík, že my publikum máme možnost sledovat to nejsoučasnější umění v dobrém i zlém.

Tak jako byla pestrá dramaturgie, tak by dle mého názoru měly být pestré i reakce na jednotlivá uvedená díla. Není-li možné napsat v recenzi vlastní názor, podložený mnohaletým studiem, praxí a zkušenostmi v oboru, aniž by to vzbudilo pobouřenou reakci, pak by si pořadatelé spíše než recenzenty měli zvat marketingové specialisty, kteří by pro festival namísto recenzí psali oslavné a pozitivní promo materiály. Toto je odpověď autorky na reakci uměleckého ředitele festivalu Petra Kotíka v souvislosti s recenzí opery Impact. ([celý článek ZDE](#))

Lenka Nota